

Štát - Talianska republika (Taliansko) :

Dejiny

Roku 1861 - vzniklo Talianske kráľovstvo.

Roku 1922 - sa uskutočnil fašistický pochod na Rím; predsedom vlády sa stal Benito Mussolini (1883-1945), ktorý sa po krátkom čase vyhlásil za diktátora.

Roku 1936 - bolo dohodnuté spojenectvo s Nemeckom (pozri článok Os Berlín–Rím).

Roku 1940 - Taliansko vypovedalo vojnu Francúzsku a Veľkej Británii.

Roku 1943 - Benito Mussolini bol zvrhnutý, nemecké jednotky okupovali územie a dosadili ho naspäť.

Roku 1945 - partizáni popravili Benita Mussoliniho.

Roku 1946 - sa Taliansko stalo republikou.

Roku 1947 - bola prijatá nová ústava, mierová zmluva so Spojencami. Nasledovala strata rozsiahlych území.

Roku 1949 - Taliansko vstúpilo do Severoatlantickej aliancie (NATO).

Roku 1955 - krajina vstúpila do Organizácie spojených národov (OSN).

Roku 1958 - sa Taliansko stalo zakladajúcim členom Európskeho hospodárskeho spoločenstva (EHS).

Roku 1969 - prepukli ekonomické problémy a začali robotnícke nepokoje.

Roku 1978 - bývalý predseda vlády Aldo Moro (1916-1978) bol zavraždený Červenými brigádami.

Roku 1982 - generál Della Chiesa (1920-1982), ktorý bojoval proti mafii, bol zavraždený.

Roku 1991

- Komunistická strana sa rozštiepila na Stranu demokratickej ľavice a Komunistickú obnovu,

- talianske jednotky vstúpili do bojov v Perzskom zálive.

Roku 1992 - devalvácia líry, Taliansko opustilo Európsky mechanizmus devízového kurzu (ERM).

Roku 1993 - vyšetrowanie korupcie odhalilo spojenie niektorých politikov s mafiou. Ľudové hlasovanie podporilo ukončenie pomerného volebného systému.

Roku 1994 - voľby vyhralo pravicové koalíčné krídlo pod vedením Silvia Berlusconiho (1936).

Roku 1996 - vo voľbách zvíťazila stredolavá koalícia.

Roku 1997 - Taliansko vyslalo 7 000 členné vojsko do Albánska. 12 000 ľudí sa ocitlo bez strechy nad hlavou po zemetraseniach v strednom Taliansku.

Roku 1998 - plán zníženia deficitu rozpočtu umožnil Taliansku zaviesť euro.

Taliani

Národ v Taliansku, časť ich žije v iných štátoch Európy (hlavne v pohraničných oblastiach Rakúska, Švajčiarska a Francúzska) a ďalšia v zámorí (hlavne v Severnej a Južnej Amerike, v Austrálii a v Severnej Afrike). Jazyk patrí k románskej vetve indoeurópskej rodiny, má 3 hlavné skupiny dialektov, z nich niektoré majú aj spisovnú formu. Písomníctvo v rôznych dialektoch existuje od 10. až do 12. storočia, všetalianský spisovný jazyk vznikol v 14. storočí na základe florentského dialektu. Veriaci sú katolíci; christianizácia prebiehala od prvých storočí n.l. Väčšina Talianov (hlavne na severe) pracuje v priemysle, na juhu prevažne v poľnohospodárstve. Časť Talianov (hlavne mužov) pracuje v zahraničí. Na začiatku etnogenézy Talianov sú Italikovia (indoeurópske kmene v strednom a južnom Taliansku v 1. tisícročí p.n.l.), postupne podrobovaní Latinmi (jeden z italických kmeňov), resp. Rimanmi. V 1.-2. storočí n.l. skoro všetko obyvateľstvo Talianska hovorilo tzv. ľudovou latinkou, pričom miestne jazyky dali vzniknúť dodnes patrným dialektologickým zvláštnostiam. V 11.-13. storočí bol ukončený proces formovania talianskej národnosti a talianskeho jazyka, ktorého sa účastnili aj mnohé cudzie prvky (keltské a germánske kmene, Gréci, Rétorománi, Arabi, Normania a iní). V 13.-14. storočí začal florentský dialekt nahradzovať dosiaľ oficiálny jazyk, latinu, a stal sa základom spisovnej taliančiny. V dôsledku hospodárskych odlišností a politickej rozdrobenosti vznikli medzi jednotlivými oblasťami často značné rozdiely v spôsobe života aj v dialekte. Udržali sa v podstate až do polovice 19. storočia, od zjednotenia Talianska sa postupne stierajú (na severe rýchlejšie). Napriek tomu zostáva veľký rozdiel medzi tradicionalistickým agrárnym juhom a moderným priemyselným severom.

Ako sa správať v cudzine

Zdroje

Prevzaté a upravené z:

- James Hugnes, *Velká všeobecná ilustrovaná encyklopédia*, Mladé letá 2002, ISBN 80-06-01235-0,
- Václav Hubinger, František Honzák, Jiří Polišínský, *Národy celého světa*, Mladá fronta, Praha 1985,
- Anton Matula, László Mari, Ladislav Tolmáči, Terézia Tolmáčiová, *Lexikón štátov a území sveta*, MAPA Slovakia Bratislava 2001, ISBN 80-8067-023-4.

Zdroje obrázkov

- Vlajky prevzaté a upravené z: <http://www.statnevlajky.sk/>,
- Polohy štátov prevzaté a upravené z: <http://www.zemepis.com/A-Z.php>,
- Mapy prevzaté a upravené z: <http://www.ezilon.com/maps/>.